

Eesti ilmahuvilistel nüüdsest oma keskus

■ Kes ilma vastu huvi ei tunne, on tuhnused (inglaste tähelepanek)

Meditsiin, pedagoogika ja poliitika on alad, milles kõik tunnevad end olevat kompetentsed. Lisaks sellele loetelule ka ilmaennustamise.

Vähemalt mereäärsetes maades on palju amatöörmeteorolooge, vabatahtlikke ilmavaatlejaid ning neid, keda nüüdne ajakirjandus armastab ristida ilmatargaks, s.t harrastusenustajad (astroloogid on ju tähterad!).

Peaaegu kaks sajandit tagasi koosnes siinmail ilmavaatlejate enamik kohalikest vaimuinimestest. Instrumentaalseid mõõtmisi tegid näiteks A. W. Hupel, G. F. Parrot, K. E. v. Baer ja F. R. Kreutzwald. Palju ilmahuvilisi leidsid arstide, pastorite, mõisnike ja ohvitseride seas.

Välismaistest amatöörilmavaatlejatest on tuntumad W. von Goethe, Inglismaa riigitegelane Francis Bacon, USA president Thomas Jefferson. Viimane tegi ilmarõõmeid tervelt 40 aasta vältel. Isegi oma presidendiks pühitsemine päeval ei unustanud ta ilmanähteid üles tähendada. Nagu ka teine USA president John Quincy Adams. Ühendriikides antakse igal

aastal välja viis Jeffersoni-nimelist auhinda parimatele harrastusmeteoroloogidele.

Ilmavaatlused toovad vaid kasu

Huvitav paradoks: mida arenenum, rikkam on riik, seda enam on seal amatöör-meteorolooge. USAs teeb igapäevaseid ilmavaatlusi 11 700 vabatahtlikku, paljud neist aastakümnete jooksul. Kanadas on analoogne 3000 inimesega vaatlusvõrk töötanud juba poolteist sajandit.

Ilmavaatlejail on tekkinud isegi dünastiaid: Lõuna-Austraalias mõõdab Hawkeri perekond sademeid iga päev alates 1860. aastast! Sademete mõõtmine ongi üks olulisemaid ilmavaatlusi, mis jäetud amatööridele. Ainult vabatahtlikega töötab Hispaanias 4000 ja Lõuna-Aafrika Vabariigis 4500 sademete mõõtmise posti. USAs hoiatavad tornaadokütid koos ilmateenistuse radariatega elanikke keeristormide lähenemisel.

Kõrgeltarenenud põllumajandusmaades – Hollandis, Taanis, Iisraelis – on ilmamõõtmistesse kaasatud samuti sadu

vabatahtlikke, kedavarustatakse riistade ning metoodikaga. Ilmselt ei usaldata sealsetes maades külviaja määramist palja taguotsaga mullalistudes.

Meie põllumajandusministeerium eraldab aga sel aastal agrometeoroloogilistele uuringutele vaid 170 000 kr, mis on 6000 kr vähem kui Tallinn kulutas libeduse eest hoiatavale voldikule talve hakul. Kuna muudes keeltes on põllundus kultuuri osa (*agriculture*), võiks nood kaks ministeeriumi ühendada – jälle kokkuhoid. Kui see vaid aitaks.

Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudi (EMHI) rahalistest raskustest olid ammu teadlikud nii ministeeriumid kui teadus- ja õppeasutused. Kõik tunnistavad kliima, sealhulgas agrokliima edasise uurimise vajalikkust, aga raha...

Amatöörid appi

Kadunud kolhoosikorra viljastavalt tingimusid olid väga paljudes majandites ilmapostid, samuti tehti laialdasi mikrokliima uuringuid Jõgeva-, Võru- ja Pärnumaal ning mujal. Parimatele aegadel kuulus EMHI-le (aastail 1970–1980) ligi 250 vaat-

luspunkti. Sealt kogunes väärtuslik teave keskusse, Jõgeva Agrometeoroloogiajaama.

Nüüdseks on korrespondentideks jäänud poolsada entusiast. Paljud põllumehed ei taha kuulda, et nende põldudel songitaks mulda kas või teaduse tegemise eesmärgil.

Mullu juunis Pärnumaal toimunud ilmavaatlejate kokkutulekul pandi idanema mõte luuamittetulunduslik ilmavaatlejate ühing, mis suudaks ehk kaasata sponsoreid, riiklikke ning kohalikke struktuure.

Õnneks pakkus katust Eesti Loodusuurijate Selts. 14. märtsil kinnitas seltsi juhatus uue sektiooni ilmahuviliste keskus nime all (professor Hans Trassi ettepanek). Kõik ilmavaatlejad saavad sealt metoodilist abi, võimaluse korral mõõteaparatuuri. Pöörduda tuleb Jõgeva ilmajaama (Mustvee mnt 19, 48305 Jõgeva). Kasu sellistest vaatlustest oleks meie riigile väga suur.

AIN KALLIS

Ülehomme on ülemaailmne meteoroloogiapäev. Maaleht õnnitleb kõiki, kes seda päeva omaks peavad!